

JAN NILSSON

HEMSKHETER

QVILLE, SVENNEBY OCH BOTTNÄ

NÅGRA UTVALDA BROTT BEGÅNGNA
MELLAN ÅREN
1850 OCH 1900
I QVILLE HÄRAD BOHUSLÄN

Källmaterial

4 TILLVERKNING OCH UTPRÅGLING AV FALSKT MYNT

BEGÅNGET: 1852

GÄRNINGSMAN: KORREKTIONIST OLAUS ANDERSSON I
BRANNEBY

Utdrag ur domboken från Qville Häradsrätt. Innehåller alla ingående handlingar i aktuella mål.

Själva protokollsanteckningarna i domboken har vit bakgrund.

Till protokollet bilagda handlingar har grå bakgrund.

Originalhandlingarna kan till vissa delar vara svåra att tyda. Dels kan det bero på bläckfläckar, bortrivet papper eller att inbindningen av domboken gjorts så att ena kanten av en handling blivit "osynlig". Renskrift av texterna har gjorts så långt det är möjligt. Där texten ej kunnat tolkats, har ett frågetecken angetts.

Varje protokoll eller handling inleds med ett id-nr, ex. (v278495.b12480.s2469). Detta nr är ett id som används av företaget ARKIV DIGITAL, när de katalogiserar och lägger ut materialet på internet. Du kan själv, med hjälp av detta id, söka fram aktuellt material på internet, men du måste då prenumerera på tjänsten. En sådan prenumeration kan lösas direkt på ARKIV DIGITALS hemsida.

Dessa rättegångar finns även beskrivna i boken "Hemskheter i Qville, Svenneby och Bottna.

Trevlig läsning

Jan Nilsson, författare

4 TILLVERKNING OCH UTPRÅNGLING AV FALSKT MYNT

BEGÅNGET: 1852

GÄRNINGSMAN: CORREKTIONIST OLAUS ANDERSSON I
BRANNEBY

v278233.b6800

1852 den 15 Juni 6te rättegångsdagen

No 112

Den 2 i denna månad ankom till Domhufvanden en så lydanade skrifvelse:

"Förre fästningsfången Olaus etc (Litt: K:)"

Den begärda ransakningen har till i dag blifvit utsatt; och då upprop af målet nu sker inställes häktade Olaus Andersson för Rätten, i närvarao af vice Krono Länsmannen P: N: Pettersson, såsom almän Åkl.

På derom gifven anledning, utvecklar Åkl sålunda den ansvarstalan han mot Olaus Andersson nu vill föra: Redan i början af detta år, efter Olaus Anderssons hemkomst från Malmö fästning, der han för tredje resan stöld undergått trenne års straffarbete, började falsk silfvermynt att härstädes visa sig. Olaus Andersson hade i början tillhåll hos en illa känd och för stöld tillförne straffad mansperson vid namn Adrian Olsson i Jored; men som Olaus Andersson saknade laga försvar, utvecklade Åkl åläggande för Olaus Andersson, att inom en månad förskaffa sig sådant vid äfventyr, att eljest blifva insänd till Länshäktet för laglig behandling. Detta föreläggande, som blifvit meddeladt uti Landshöfdinge Embetets i Länet Resolution den 29 nästvikne April, delgafs Olaus Andersson den 21 i sista månaden. Emedlertid hade Åkl skäligen anledning till misstanke mot Olaus Andersson för utprångling af det omnämnda falska myntet yppats, hvarföre Åkl anställde undersökning uti nyssbemälde Adrian Olssons bostad, der man då fann flera stycken tenn, och syntes å ett af dessa metallstycken af tryck efter preglingen å det vanliga silfvermyntet. Olaus Andersson hade vid detta tillfälle ej anträffats, Efter flera fäfånga efterspaningar, lyckades det slutligen Åkl, att den 29 i sista månaden gripa Olaus Andersson hos en, äfvenledes illa känd person vid namn Hans Nilsson i Branneby; Och vill Åkl nu tilltala Olaus Andersson för utprångling af falskt mynt äfvensom, efter förekommande omständigheter, för falsk myntning.

Åkl har sig ej med säkerhet bekant, hvilka personer af Olaus Andersson blifvit bedragne med falskt mynt; och medhar Åkl nu ej något falskt myntstycke, ehuru Åkl fått mottaga tvenne sådana, företeende Åkl slutligen om Olaus Andersson detta prestbevis:

"Att f:d: Correktionisten Olaus etc (Litt: L:)"

Olaus Andersson, som härefter höres, afgifver om sina sina förra lefnadsöden denna berättelse:

Att han föddes den 29 Maj 1820 på Torpet Wägen under Qville Prestgård, hvilket torpställe hans föräldrar Anders Nilsson och dennes hustru Catharina Wessmansdotter då brukade och bebodde, att modren dog då Olaus Andersson uppnått åtta års ålder och fadren fyra år senare, att Olaus Andersson, efter föräldrarnes frånfalle, erhöll tjänst såsom vallhjon hos en åbo på hemmanet Jored och der qvarstannade i fyra år, under hvilken tid han för första gången kom i åtnjutande af den Heliga Nattvarden, att Olaus Andersson sedan tjänade på flera ställen till 1840, då han tilltalades för stöld, till nämnda brott sakfällades, samt straffades med tjugo dagars fängelse vid vatten och bröd och uppenbar kyrkoplikt, att Olaus Andersson, efter utståndet straff, erhöll tjänst hos Bonden Olaus Hansson i Öhn, hos hvilken han qvarstannade till medlet af år 1844, då han åter ställdes under tilltal, denna gång dels för mordbrand dels ock för andra resan stöld, att Olaus Andersson frikändes från angifvelsen att hafva anlagt mordbrand, men för tjufnadsbrottet dömdes att undergå tjugoåtta dagars fängelse vid vatten och bröd samt uppenbar kyrkoplikt, hvilken bestraffning Olaus Andersson äfven undergick, att Olaus Andersson derefter, i saknad af laga försvar, blef dömd till tre års straffarbete å Carlsborgs fästning, dit han afsändes i Januari månad 1845 samt utsläpptes i början af år 1848, att Olaus Andersson, efter några månaders vistelse på fri fot, åter blef tilltalad för stöld, och för tredje resan dylikt brott straffades med fjorton dagars fängelse vid vatten och bröd, uppenbar kyrkoplikt samt tre års arbete å fästning, derifrån han återvände i början af Januari månad detta år, och att Olaus Andersson efter hemkomsten en tid vistades hos Adrian Olsson i Jored och sedan hos Hans Nilsson i Branneby, hvilka personer lemnade Olaus Andersson arbete.

Olaus Andersson nekar enständigt till det brott, för hvilket han nu tilltalas, samt påstår, att han aldrig veterligen innehaft något falskt mynt, mindre förfärdigat eller utprångladt sådana.

Åkl söker härefter vittnesmål af Johannes Färdig under Wrångstad, Anders Stolpe under Bottna, Catharina Svensdotter i Djupedahl, Johanna Andersdotter under Staby samt Anna Corneliusdotter och Carolina Larsdotter under Grind, hvilka äro närvarande. Jäf emot dem anmälades ej. De få därföre gå ed, hvarefter de varnades för mened, höras hvar för sig och vittna sålunda:

1) Anders Stolpe: Den 10 nästlidne April lemnade Olaus Andersson till vittnet en rakknif för slipning, och begärde att samma dag få knifven åter, hvilket lofvades. På aftonen infann sig äfven Olaus Andersson, samt lemnade vittnet, som betalning för slipningen, ett silfvermynt om 1/8 dels Rdr specie el 24 sh RGs, derpå vittnet gaf Olaus Andersson tillbaka 18 sh silfvervärda sedelslag. Wid mottagandet såg vittnet ej närmare på det mynt vittnet af Olaus Andersson erhöll, men då vittnet efter Olaus

Anderssens bortgång, händelsevis kom att betrakta detsamma, fann vittnet att myntet var falskt, hvarföre vittnet, som fruktade att det sjelft kunde få någon olägenhet, om det behöll myntet, kastade detsamma på elden, deri det hastigt nedsmälte. Uppläst och vidkändt.

Anders Stolpe förklarar härpå, att han för egen del icke vill väcka vare sig ansvar eller ersättningspåstående mot Olaus Andersson för den utprägling, herom Stolpe nu vittnat.

2) Färdig: Wittnet har sig intet bekant, som kan lända till upplysning i saken. Widkändt.

3) Katarina Svensdotter: En dag i April månad detta år, kom Olaus Andersson till vittnet och begärde att få köpa ägg eller andra matvaror För sexton stycken ägg jemte ett stycke ost, som Olaus Andersson erhöll, lemnade han såsom betalning ett mynt, som aldeles liknande det vanliga silfvermyntet om 1/8 dels Rdr specie. En stund efter det Olaus Andersson bortgått, hemkom vittnets broder; och då han händelsevis fick se myntet, påstod han att det var falskt. Andra personer, för hvilka vittnet visade myntet voro äfven af samma mening, hvarföre vittnet lät sina små barn roa sig med myntet, hvilket barnen numera förstört. Uppläst och vidkändt.

Katarina Svensdotter förklarar härpå, att hon icke fordrar något skadestånd af Olaus Andersson för det hon blifvit af Olaus Andersson med falskt mynt bedragen.

4) Johanna Andersdotter: En dag i slutet af April månad detta år kom Olaus Andersson hem till vittnet och begärde att få köpa ägg. För 10 stycken ägg, som vittnet lemnade Olaus Andersson erhöll vittnet såsom betalning ett mynt om 1/16 Rdr specie eller 12 sh RGs. En stund efter det Olaus Andersson aflägsnat sig fann vittnet vid närmare påseende af myntet, att det var falskt. Wittnet sände därför sin dotter med myntet till Krono Länsmannen Pettersson, men under vägen borttappade dottern det falska myntet. Uppläst och vidkändt.

5) Carolina Larsdotter: En dag under sista vår ankom Olaus Andersson till vittnet och begärde att få köpa några matvaror. Wittnet lemnade Olaus Andersson ett skålpund smör samt flera stycke ägg, derför Olaus Andersson såsom betalning lemnade vittnet tre mynt, hvarterda försedt med samma pregel som vanliga silfvermyntet om 1/16 Rdr specie. Wittnet mottog myntet, utan att märka att det var falskt, och lemnade det till sin mor, följande vittne Anna Corneliusdotter, vid hennes hemkomst. Sedermera upptäcktes dock, att omnämnda myntet var falskt. Uppläst och vidkändt.

6) Anna Corneliusdotter: Wittnet, som enligt Carlina Larsdotters vittnesmål af henne mottog det mynt, hvilket Olaus Andersson skulle lemnat Carolina Larsdotter, tyckte sig vid närmare beskådanade af detsamma märka, att detsamma ej var likt det vanliga silfvermyntet, hvarföre vittnet gick till Hemmansägaren Olaus Olsson i Lassbo för att förfråga sig om myntet vore äkta. Olaus Olsson påstod dock att det var falskt, samt fick behålla ett af de falska mynten, för att tillställa Åkl. Sedan medtog vittnet de återstående tvenne mynten till Fjellbacka strandlägenhet och visade dem der för några personer, hvilka alla påstod, att mynten voro falska, hvarföre vittnet kastade dem i sjön. Ena myntet skall dock sedermera hafva blifvit upptaget och lemnat till Handl Benjamin Johansson på Fjellbacka. Uppl och widk.

Med anledning af detta vittnesmål, tillkännagifver Åkl, att han af Olaus Andersson i Lassbo och Benjamin Johansson fått motaga de tvenne mynt, som Anna Corneliusdotter omnämmt; och vill Åkl, vid nästa rättegångstillfälle, förevisa mynten.

För deras inställesekostnad fordrar vittnena ersättning, under vitsordad uppgift att hafva hit, Anders Stolpe 1 3/4 mil, Johannes Färdig och Catharina Svensdotter 1 1/2 mil, samt de öfrige 1/2 mil.

Då Olaus Andersson vidblifver att förneka angifna brottet äfvensom sanningen af de intyg, som nu hörda vittnen lemnat, begär Åkl uppskof med målet för anskaffande af vidare bevisning.

Med bifall till denna begäran, utställer Hds Rn målet till vidare handläggning å Onsdagen den 7 instundande Juli, då Åkl här återkomma, och dertill Olaus Andersson skall i häktet förvaras; hvilket afsades.

v278233.b6750

Ank: den 2 Juni 52

(Litt: K:)

Till Herr Härads höfdingen J O Bååth.

Förre fästningsfängen Olaus Andersson från Qville Härad, misstänkt för utprångling af falska silfvermynt och för åtskillige stölder, ?togs den 29 dennes på aftonen hos Hans Nilsson i Branneby och insattes i Härads häktet, som anmäles med anhållan härom få ransakning företagen.

Qville den 1 Juni 1852

P N Pettersson

v278233.b6760

(Litt: L:)

Att f.d. Correkctionisten Olaus Andersson är född d. 29/6 20 /Tjugo/, äger hjälplig Christendoms kunskap och obehindrad tillträde till H H Nattvard, och är straffad för 3dje resan stöld med 3 års arbete å Malmö Slott hvarifrån han i början af innevarande år återkommit.

Attest

Qville 14 Juni 1852

? ?

vicar. Pastor

v278233.b6950

Protokoll, hållet vid Urtima ting med Qville Härad å Rabbalshede den 7 Juli 1852.

Närvarande:

Undertecknad vice Häradshöfding och tillförordnad Domhafvande.

Nämndemännen: Petter Carlsson i Kärraby

Christian Kjellstorp i Hala

Olof Johansson i Hakeröd

Alexander Nilsson i Röddö

Christian Andersson i Snibe

Olof Svennungsson i Lassbo

Olof Carlsson i Öhn

No 1

Då Hds Rn åter till handläggning företager det från sista lagtima tinget, på sätt då hållna Domboken under No 112 visar, till denna dag uppskjutna ransakningsmål angående häktade förre fästningsfängen Olaus Andersson från Jored, som af vice Krono Länsman P: N: Pettersson blifvit tilltalad för utprångling af falskt mynt, inställes Olaus Andersson för Rn i närvaro af Åkl. Åkl anmäler, att ha, för att i saken vittna, till idag inkallat Johanna Johansdotter och Abela Andersdotter i Därfveland, Olof Börjesson, Christina Svensdotter, Anna Brita Olsdotter, Maja Olsdotter och Petter Olsson på Torpet Gästeröd under Gäskje, Carl August Andreasson i Klefva och Beata Remahl i Jored; hvilka äro närvarande, utom Carl August Andreasson och Beata Remahl, ehuru de visas hafva blifvit till vittnen lagligen kallade.

Det upplyses dock, att Carl August Andreasson i dag skall öfvervara Landmäterisammanträde å hemmanet Klefva, deri han är delägare.

Wid fråga om jäf emot nu tillstädesvarande vittnen, anmäler Olaus Andersson, att hustru Johanna Johansdotter skall beskyllat Olaus Andersson för tjyfnad. Åkl bestrider jäfvet, hvilket Olaus Andersson förklarar sig nu ej vara beredd styrka; och Hds Rn förständigare derför, att Johanna Johansdotter nu kommer att höras, och att Hds Rn, vid sakens slutliga pröfning, derförinnan Olaus Andersson äger styrka jäfvet, vill tillse, hvad verkan Johanna Johansdotters vittnesmål kan tillägga.

Då jäf emot återopade vittnen i öfrigt ej förekomer, tillstädjas de gå ed, hvarefter de för mened varnas, höras serskilt ock vittna sålunda:

1) Johanna Johansdotter: Sent på aftonen den 23 April detta år kom Olaus Andersson till vittnets och hennes mans, Elias Jonssons bostad på hemmanet Därfveland och begärde härberge för natten, under föregifvande, att han påföljda dagen ämnade sig till Svarteborg för uppköp af hvarehanda matvaror. Wittnet, som lofvade Olaus Andersson härberge för natten, erbjöd honom äfven, att af vittnet få köpa ägg, smör o ost. Elias Jonsson var borta då Olaus Andersson anlände, men hemkom senare på aftonen. Påföljde dag lemnade vittnet till Olaus Andersson något smör, ost och ägg, derför Olaus Andersson skulle betala en Rdr banko. Emedlertid hade vittnet af sin granne, följande vittnet Abela Andersdotter blifvit varnad för Olaus Andersson, hvilken, enligt allmänt rykte, skulle innehafva falska penningar, hvarföre vittnet, då fråga blef om ? för de utlemnade matvarorna, noga besåg de penningar hon erhöi af Olaus Andersson, hvilka penningar dock befunnos riktiga. Wittnets nämnda misstroende hade ej undfallit Olaus Andersson, enär han tillsporde vittnet, om det misstänktes, att de erhållna penningarna voro falska; och då vittnet härtill genmälde, att det hyst sådan misstanke, emedan ryktet sagt att Olaus Andersson skulle innehafva falskt mynt, yttrade Olaus Andersson, att han också hade sådant, att lätteligen kunnat bedraga vittnet, om han velat. För bevisa detta, upptog Olaus Andersson ur fickan en hand full med mynt, liknande det vanliga silfvermyntet om 1/16 Rdr specie. Desse myntstycken voro gjorda af tenn, och lätt åtskiljbara från det äkta myntet. Sedan vittnet en stund sett på det falska myntet, återlemnade vittnet det till Olaus Andersson, som derefter bortgick. På aftonen återkom Olaus Andersson. Wittnets man, för hvilken vittnet omtalat att Olaus Andersson innehade falskt mynt, begärde då att få de derpå; och Olaus Andersson framlemnade åter tvenne mynt lika dem, han på morgonen visat vittnet. Elias Jonsson tillsporde då Olaus Andersson bland annat, hvarifrån han bekommit det falska myntet; men uppfattade vittnet af deras samtal härom ej mera, än att Olaus Andersson, på Elias Jonssons yttrande, att det falska myntet icke var fullt likt det äkta, genmälde: "de första vi släppte blefvo för tunna, men sedan lade vi litet emellan, och då blefvo de bra". Uppläst och vidhändt.

2) Abela Andreasdatter: då vittnet, vid det tillfälle, hvarom Johanna Johansdotter berättat, såg, att Olaus Andersson gick in i Elias Jonssons hus, skickade vt bud till Johanna Johansdotter och varnade henne för Olaus Andersson, emedan vittnet hört sägas, att denne skulle utprångla flaskat mynt. Uppläst och vidhändt.

3) Olof Börjesson: Wittnet har sig intet bekant som kan lända till upplysning i saken. Widkänt.

4) Christina Svensdotter: En dag i slutet af sistlidne April månad, ankom till vittnet en fremmande mansperson, hvilken vittnet tycker sig igenkänna i Olaus Andersson. Den okände begärde att få köpa smör, och erhöll äfven sådant, men framlemnade såsom betalning ett silfvermynt om 1/16 Rdr specie, hvilket mynt dock befanns vara falskt, hvarföre vittnet ej emottog detsamma. Den okände påstod, att han fått myntet för äkta och ej märkt att det var falskt. Uppläst och vidkänt.

5) Anna Brita Olsdotter: Wittnar lika med Christina Svensdotter, men förklarar, det hon igenkänner Olaus Andersson för att vara samme person, som utbjöd det falska myntet. Widkänt.

6) Maja Olsdotter: vittnar lika med Christina Svensdotter. Widkänt.

7) Petter Olsson: Wittnet har ingen upplysning att meddela i saken. Widkänt.

Wittnena fordra ersättning för deras inställelsebesvär, under vitsordad uppgift att hafva hit Johanna Johansdotter och Abela Andreasdotter 3/4 mil, och de öfrige hvardera en mil.

Åkl förevisar härefter tvenne af de, utaf Olaus Andersson, utpräglade falska myntet. De äro förfärdiga af tenn eller annan hvit metall, äro försedde med samma prägel, som det vanliga silfvermyntet om 1/16 Rdr specie, men kunna utan synnerlig svårighet skiljas från det äkta myntet. Det ena af de falska mynten har Åkl erhållit af Olaf Olssin i Lassbo, och det andra af Benjamin Johansson från Fjellbacka.

Olaus Andersson nekar sannfärdigheten af idag hörde vittnens berättelser; under vidblifvande af sin förra försäkran, att aldrig veterligen hafva innehafvt falskt mynt; Och Åkl begär därför nytt rådruum för bevisnings anskaffande, samt yrkar böter å Beata Remahl i Jored för hennes förfallolösa uteblifvande vid detta rättegångstillfälle.

Utslag

Hds Rn uppskjuter målet till Urtima ting å Måndagen den 26 i denna månad, då Åkl äfvensom till vittnen åberopade Carl August Andreasson i Klefva och Beata Revahl i Jored, de tvenne senare hvar vid vite af Tre Rdr 16 sh, böra sig inställa, och dertill Olaus Andersson skall förvaras i häkte.

Om detta beslut bör Åkl ofördröjligen underrätta Carl August Andreasson och Revahl, af hvilka den senare för uteblifvandet denna gång fälls att böta en Rdr, till tveskiftes emellan Kgen och vice Krono Länsmannen P: M: Pettersson.

År och dag som ofvan

På Härads Rättens vägnar

J O Bååth

v278233.b6990

Saköres Längd

för Urtima tinget med Qville Härad den 7 Juli 1852

	Konungen	Åklagare	Summa
Beata Rewahl i Jored pliktar för ute blifvande en Riksdaler banko, till tve skiftes emellan Kgen och vice Kr:Ln Pettersson	- 24	- 24	1 -

Rätteligen utdraget, betygar:

År och dag, som ofvan

På Domare - Embetets vägnar

J O Bååth

Protokoll, hållet vid Urtima ting med Qville Härad på Rabbalshede den 3 Augusti 1852

Närvarande:

Undertecknad vice Häradshöfding och tillförordnad Domhufvande, samt
 Nämndemännen Petter Carlsson i Kärraby
 Christian Kjellstorp i Hala
 Olof Johansson i Hakeröd
 Alexander Nilsson i Röddö
 Aron Axelsson i Tresvall
 Christian Carolusson i Borgane
 Olof Carlsson i Öhn.

No 1

I anseende till Domhufvande påkommen skjulighet, hade ransakningen med häktade förre fästningsfången Olaus Andersson från Jored, tilltalad för utprångling af falskt mynt, hvilkets ransakning Hds Rn, i beslut af den 7 nästlidne Juli, uppskjutits till urtima ting den 26 i samma månad, istället blifvit utsatt att idag åter förekomma; Och då upprop nu sker tillstädeskommer Åkl, Vice Krono Länsman P: M: Pettersson, hvarefter Olaus Andersson för Rätten framställes.

Åkl har till detta rättegångstillfälle inkallat Bonden Adrian Olsson i Stora Jored, under påstående, enligt stämningen, det Adrian Olsson måtte stånda laga ansvar för delaktighet i utprångling af falskt mynt.

Adrian Olsson är nu tillstädes, och genmäler å stämningen: att Olaus Andersson, hvilken Adrian Olsson kände från den tid, då Olaus Andersson tjenade på Jored, i början af detta år inkom till Adrian Olsson och erhöll af honom härberge för någon tid, att Olaus Andersson, efter fjorton dagars uppehåll hos Adrian Olsson, en dag bortgick utan att sedermera återkomma, och att Adrian Olsson hvarken sett Olaus Andersson innehafva falskt mynt, eller sjelf veterligen innehaft sådant.

Widare uppgifver Adrian Olsson, att han år 1840 blef straffad för första resan stöld, och att han framdels varit bosatt på Jored, i hvilket hemman han äger 1/32 mtl.

Beata Remahl i Jored, som, genom Hds Rns sista beslut i målet, varit ålagd inställelseskyldighet vid detta rättegångstillfälle, är frånvarande; men anmäler Adrian Olsson, att Remahl skall äga sjukdomsförfall.

I öfrigt har Åkl till vittnen denna gång inkallat Hustru Johanna Svensdotter under Bottna, Lars Larsson i Möre, Carl August Andreasson i Klefva, Elias Jonsson i Däfveld samt Maria Andersdotter i Skärholmen, hvilka äro närvarande, utom Maria Andersdotter, som intygas vara af sjukdom hindrad från inställelse.

Mot Elias Jonsson i Däfveld anmärker Olaus Andersson i jäfsafseende, att Elias Jonsson skall beskyllt Olaus Andersson för tjufnad. Åkl bestider jäfvet, det Olaus Andersson nu ej är beredd styrka; Och Hds Rn förstärker derför, att Elias Jonsson nu skall afgifva vittnesmål i saken, och att Hds Rn, vid sakens slutliga pröfning, derförinnan Olaus Andersson, som äger styrka jäfvet, vill tillse, hvad verkan Elias Johnssons vittnesmål kan tillägga.

Emot nu tillstädesvarande vittnen förekommer i öfrigt ej jäf. De få derföre gå ed, hvarefter de varnas för mened, höras hvar för sig och vittna sålunda:

1) Johanna Svensdotter: En dag i April månad detta år kom Olaus Andersson till vittnets man, Anders Stolpe, och lemnade honom en rakknif till slipning. På aftonen samma dag lämnade Olaus Andersson knifven, och lemnade såsom betalning för slipningen ett mynt till utseendet liknande silfvermynt om 1/8 rdr specie, derpå Stolpe gaf Olaus Andersson 18 ? RGs tillbaka. Påföljande dag, då Stolpe tillfälligtvis kom att närmare påse det mynt, han erhållit af Olaus Andersson, befanns detsamma vara falskt. Uppläst och vidkändt.

2) Lars Larsson: Vid auktion på hemmanet Hedarna den 29 nästlidne Juni, erhöll vittnet vid vaxel med hustru Catharina Carlsdotter, som på stället sålde förtäring till auktionsfolket, tvenne myntstycken, hvardera im 1/16 Rdr specie, hvilka mynt vittnet fann vara falska. På tillsägelse derom, lemnade Catharina Carlsdotter vittnet genast annat mynt i stället, och förklarade, att hon troligen fått det falska myntet af ngn bland auktionsfolket. Uppläst och vidkändt.

Åkl förevisar de tvenne falska mynt, hvarom Lars Larsson vittnat; och äro desamma af lika utseende med dem, som förut blifvit förevisade.

3) Carl August Andreasson: En dag under sista våren sammanträffade vittnet med Olaus Andersson på hemmanet Bran-neby. Wittnet, som ämnade sig ut på jagt, kom att nämna, att vittnet hade brist på hagel. Olaus Andersson upptog derför ur sin ficka sex stycken af tenn stöpta mynt, hvilka egde lika prägel med det vanliga silfvermyntet om 1/16 Rdr specie. Dessa mynt lemnade Olaus Andersson till vittnet för att begagna istället för hagel. Wittnet mottog mynten, utan att efterfråga, huru Olaus Andersson åtkommit desamma; och använde vittnet fem af mynten till skrot, men det sjette har vittnet förvarat. Detta förevisar vittnet nu; och är detsamma till utseendet lika med de förut uppvisade. Uppläst och vidkändt.

4) Elias Jonsson: En afton under sista våren hade Olaus Andersson ankommit till vittnets bostad och der erhållit härbärge öfver natten, samt påföljande dagen af vittnets hustru köpt hvarjehanda matvaror. Wittnet var härunder, dels borta dels ute på arbete; men på aftonen sistnämnda dagen återkom Olaus Andersson, som vittnet då träffade. Vt, som af sin hustru fått veta, att Olaus Andersson innehade falskt mynt, tillsporde denne derom samt bad, att få se på ett af de falska myntstycken. Olaus Andersson lemnade vittnet några mynt, som tydligt voro stöpta af tenn, men egde lika prägel med det vanliga silfvermyntet om 1/16 rdr specie. Under myntets betraktande frågade vittnet Olaus Andersson, huru han kunnat förfärdiga detsamma, hvarjemte vittnet

anmärkte, att myntet derutinnan var olik det vanliga silfvermyntet, att metallen i det falska myntet var lösare och ej hade den hvita färg, som silfvermyntet. Olaus Andersson omtalade då för vittnet: att han till form vid stöpningen af det falska myntet begagnat tvenne större kopparmynt, hvilka, sedan de blifvit å en sida afslipad, upphettats, hvarefter ett silfvermynt lagts emellan dem och formen utpressat med ett slag af en slägga, att de första mynt, som stöptes i den sålunda förfärdigade formen, blefvo för tunna, hvarföre Olaus Andersson lagt en metallskifva emellan plåtarna, hvarefter det mynt som sedermera tillverkats blifvit mera likt det äkta mynt; och att Olaus Andersson väl kunde få det falska mynt lika hvitt med silfver, genom detsammes polering med qvicksilfver, och äfven lika hårdt genom tennets uppblandning med glas, men att Olaus Andersson ej brydt sig derom, enär det lyckats honom att utprångla myntet, sådant det nu är, äfven till sådana personer, som han förmodat lätteligen skulle kunna skilja emellan äkta och falskt mynt. Under det Olaus Andersson uppgaf denna berättelse, begagnade han ofta ordet "Wi", likasom om andra personer varit med honom delaktig i myntförfalskningen; men erhöll vittnet ej annan upplysning om hvilka dessa personer varit, än den, att Adrian Olsson, enligt Olaus Anderssons uppgift, vid den tid då omvittnade samtalet egde rum, skulle innehafva den form, hvrti det falska myntet blifvit stöpt. Uppläst och vidkändt.

För inställelsebesväret fordra vittnen ersättning under vitsordad uppgift att hafva hit, Johanna Svensdotter 2 mil, Carl August Andreasson och Elias Jonsson 3/4 mil samt Lars Larsson 1/4 mil.

Från åberopade, men nu uteblifna vittnet Maria Andersdotter inlemnas en så lydande attest:

"Som jag är kallad etc (Litt: A:)

Åkl begär härefter nytt uppskof med målet för att få de uteblifna vittnena hörda; och Hds Rn meddelar, efter öfverläggning, följande

Utslag

Med bifall till Åkl derom gjorda anhållan, uppskjuter Hds Rn målet till Urtima ting å Lördagen den 21 i denna månad, då Åkl och Adrian Olsson, den senare vid hämtningspåföljd, samt till vittne åberopade Beata Rewahl, vid förr stadgat äfventyr, böra sig inställa; och skall Olaus Andersson fortfarande förvaras i häkte.

Om detta beslut bör Beata Rewahl ofördröjligen erhålla del genom föranställande af Åkl som äger vt till nästa rättegångstillfälle kalla Maria Andersdotter i Skärholmen, i händelse Åkl vill hafva henne i saken hörd.

Som ofvan

På Härads Rättens vägnar

J O Bååth

v278233.b7000

Stämning

Adrian Olsson i Stora Jöre, varder härmed kallad och stämd till detta ting med Qville Härad på Rabbalshede Måndagen den 26te i denna månad kl 9 fm, att lagligen ansvara för delaktighet i utprångling af falska silfvermynt 8 o 16 skillingar, ehuru de befunnits vara af ten.

Stämningen hörsammad vid laga hot.

Qville den 12 Juli 1852.

Å tjenstens vägnar

efter förordnande

P, M, Pettersson

v278233.b7030

(Litt: A:)

Som jag är kallad af Comisar Pettersson till att vittna emellan tilltalade Olaus Andersson så skall jag jifa den berättelse at de första dagr i vekan före Påsk då kom den tilltalade hemi mitt hus och jag var ensam och begerde att köpa oct och bjud 12 s. man: Så lemnad jag honom en ost på 2 skålpund och fick en 8.dels spesi jag som ejj förstod mig på penningar tager som de säger. Så skola jag någåt råd ? om påskafta och tänkte att köpa mig för desse penningar och lemnade dem till Bergren på Rad-dholmen och han sade att han var falsk och af ten och tog den ifrån mig Jag fick ej något för honom och Andri Bejer. Detta kan jag med ed styrka. Klingsdalen under Skärholmen 26 Julli 1852

Maria AndersDotter

Protokoll hållet vid Urtima ting med Qville Härad å Rabbalshede den 21 Augusti 1852

Närvarande:

	Undertecknad vice Häradshöfding och tillförordnad Domhafvande.
Häradsdomaren	Petter Carlsson i Kärraby
Nämndemännen	Christian Kjellstorp i Hala Christian Andersson i Snibe och Alexander Nilsson i Röddö hvarjemte tillkallades:
Hemmansägaren	Hans Svensson i Kynnestorp Magnus Kjellstorp i Rabbalshede och Olof Carlsson i Öhn, hvilka tidigare aflagt Domare-eden.

No 1

Jemlikt Hds Rns beslut den 21 /troligtvis felskrivet - skall vara 3:e/ i denna månad, uti målet angående vice Krono Länamannen P: M: Petterssons åtal emot häktade, förre fästningsfången Olaus Andersson samt på fri fot varande Bonden Adrian Olsson i Jored, för utprångling af falskt mynt, företages nu åter samma sak till handläggning, dervid Åkl och Adrian Olsson personligen tillstädeskommo och Olaus Andersson för Rn framställes.

Hustru Catharina Carlsdotter under Hedarna har, på kallelse af Åkl, äfven infunnit sig. Hon uppgifver att hon vid en auktion på Hedarna i slutet af nästvikne Juni månad, vid hvilken auktion Catharina Carlsdotter mot betalning tillhandahöll auktionsfolket förtäring, hade Catharina Carlsdotter erhållit tvenne fasla silfvermynt, hvilka voro förfälskade med den vanliga preglingen å silfvermyntet om 1/16 Rdr specie. Utan att märka att mynten voro falska, hade Catharina Carlsdotter, vid vaxel med Lars Larsson i Möre, till honom utgifvit desamme; Men då Lars Larsson påföljde dagen märkte, att mynten voro falska och gjort Catharina Carlsdotter uppmärksam derpå, godtgjorde hon Lars Larssons förlust. Hvem, som utprånglat mynten, vet Catharina Carlsdotter ej. Ett af de falska mynten behöll Lars Larsson i Möre, och det andra har Catharina Carlsdotter aflemnadt till Åkl. Detta mynt inlemnar Åkl nu; och är detsamma lika de mynt, som förut blifvit förevisade.

Åkl söker härpå vittnesmål af Beata Remahl i Jored och Maria Andersdotter under Skärholmen, hvarjemte Olaus Andersson till vittnen åberopar Anders Johannesson och hans hustru Anna Catharina Sifersdotter samt Pigan Anna Maja Olausdotter i Dåfveland, hvilka äro närvarande, utom Maria Andersdotter, som intygas af sjukdom vara hindrad från inställelse, Emot Beata Remahls hörande såsom vittne i saken, anmäler Adrian Olsson, att Beata Remahl för det närvarande är Adrian Olssons lagstadda tjenstehjon, och att han har barn samman med Remahl. Åkl säger sig väl känna, att Remahl en tid bott i Adrian Olssons hus, men nekar Åkl, att hon är Adrian Olssons tjenstehjon eller med honom har barn samman; Och som Adrian Olsson nu ej är beredd att styrka jäfvet, förständigar Hds Rn det Remahl nu skall som vittne höras, att Adrian Olsson äger styrka jäfvet å den dag, som blifver bestämd för målets fortsatta handläggning, och att Härad Rätten derefter vill pröfva, hvad verkan Remahls vittnesmål må äga.

Emot åberopade vittnena förekommer i öfrigt ej jäf. De får derföre gå ed, hvarefter de varnas för mened, höras hvar för sig och vittna sålunda.

1) Beata Remahl: I början af innevarande år kom Olaus Andersson till Adrian Olsson, och erhöi hos honom härberge för några veckor. En dag i början af sista vår, då Adrian Olsson var borta, sysselsatte sig Olaus Andersson, af tenn stöpa små runda stycken, i form af avnliga knappar. Wittnet, som sett på något afstånd från spisel, der Olaus Andersson stöpte de omnämnda metallstyckena, gaf ej närmare akt på, och kunde ej heller närmare urskilja, hvartill Olaus Andersson ämnade metallstyckena; dock iakttog vittnet, att de ej voro inrättade till knappar, emedan derå hvarken fanns hål eller ögla. Längre fram på dagen kom Adrian Olsson hem. Olaus Andersson framvisade då de af honom under dagen stöpta metallstyckena: och vittnet, som då äfven besåg dem, fann att de voro falska mynt med prägel, liknande den, som är anbragt å det vanliga silfvermyntet om 1/18 Rdr specie. Adrian Olsson yttrade till Olaus Andersson: "hacka bort det där, eljest gör du dig olycklig dermed", men Olaus Andersson tog det falska myntet till sig. Kort derefter lemnade Olaus Andersson Adrian Olssons bostad. Uppläst och vidkänt.

2) Anders Johannesson: Wittnet som av andra personer hört att Elia Jonsson i Dåfveland sista vår skulle blifvit b estulen på fläsk, tillfrågade Elias Jonsson derom, då vittnet en gång enskildt sammanträffade med honom. Elias Jonsson uppgaf då, att stöld hos honom skett, samt yttrade tillbaka, att han misstänkte "Klenningtjufven", för att hafva varit delaktig deri. Med Klenningstjufven trodde vittnet, att Elias Jonsson menade Olaus Andersson, emedan denne allmänt kallas "Klenningen". Uppläst och vidkänt.

3) Anna Catharina Sifverdotter: Sedan vittnet af andra personer erfarit att stöld sista våren skett hos Elias Jonsson i Dåfveland, och att "Klenningtjufven" derför misstänktes, tillsporde vittnet en gång Elias Jonsson derom. Han yttrade då, att han trodde, det "Klenningtjufven" varit delaktig i stölden. Wittnet har hört sägas, att Olaus Andersson äfven benämnes "Klenningen" och Klenningtjufven. Uppläst och vidkänt.

4) Anna Maja Olausdotter: En gång, hart efter det stölden hos Elias Jonsson skett, kom vittnet i samtal med Elias Jonsson derom; och Elias Jonsson yttrade då, att han trodde, det Olaus Andersson måhända varit med om stölden. Uppläst och vidkänt.

Wittnena fordra ersättning för sitt inställelsebesvär. De hafva hit, Beata Remahl en mil, och de öfrige 3/4 mil.

Olaus Andersson förnekar fortfarande angifna brottet, äfvensom det vittnesmål Beata Remahl nu afgifvit; Och Åkl begär der-

före nytt uppskof med målet så väl för att få Maria Andersdotter hörd, som ock för flere vittnens inkallande.

Utslag

Målet hvilar till första rättegångsdagen af nästinstundande lagtima tinget, då Åkl och Adrian Olsson, den senare vid förr stadgad följd, härå återkomma, och dertill Olaus Andersson skall i häkte förvaras. Börande Åkl å sagda rättegångstillfället vara försedd med all den bevisning, hvaraf han vill sig i saken åberopa, vid påföljd, att ytterligare rådrum för sådant ändamål ej varder meddeladt.

År och dag, som ofvan.

På Härads Rättens vägnar

J O Bååth

v278233.b7650

Dom=Bok

för

Qville Härads lagtima HösteTing år 1852

År 1952 den 7 september och följande dagar, förrättade undertecknad, vice Häradshöfding och tillförordnad domare, lagtima HösteTing å Rabbalshede med Qville Härad, dervid följande nämnd biträdde:

Häradsdomaren Petter Carlsson i Kärraby samt

Nämndemännen Johan Olsson i Öhn, Aron Axelsson i Tresswall, Olof Johansson i Hakeröd, Kristian Kjellstorp i Hala, Kristian Andersson i Snibe och Alexander Nilsson i Röddö.

För att gå rätten tillhanda, infann sig Krono Länsmannen A: Pettersson.

Efter bevistad Gudstjenst...

No 1

Jemlikt Hds Rns beslut vid urtima ting den 21 sistlidne Augusti, antecknad under No 1 i då förda protokollet, företagas nu åter målet, angående vice Krono Länsmannen P. N. Petterssons åtal emot häktade förre fästningsfängen Olaus Andersson samt på fri for varande Bonden Adrian Olsson i Jored, för utprångling af falskt mynt.

Krono Länsmannen A Pettersson anmäler sig att fullfölja åtalet, och häktade Olaus Andersson inställes för Rn, dervid Adrian Olsson jemväl är tillstädes.

Till vittnen i saken har åklagaren bevisligen inkallat förut åberopade Maria Andersdotter under Skärholmen, jemte förre soldaten Hans Flint i Branneby och enkan Anna Andersdotter i Sör Hede.

Vittnena Maria Andersdotter och Anna Andersdotter äro närvarande, men vittnet Flint afhöres ej. Å honom yrkar åklagaren ansvar för utevaron, hvarefter tillstädeskomne vittnena, emot hvilka jäf ej anföres eller kan utrönas, få gå ed, derpå de varnas för mened, höras särskilt och vittna sålunda:

1) Maria Andersdotter: I öfverensstämmelse med den attest, som vid urtima tinget den 3 i sista månaden från henne ingaf uti målet, tilläggande vittnet, att det omvittnade falska myntet, var af samma beskaffenhet och utseende, som de falska mynt, hvilka blifvit i målet förevisade, dem Maria Andersdotter haft tillfälle att påse. Widkänt.

och **2) Anna Andersdotter:** vittnet känner intet, som kan lända till upplysning i saken. Widkänt.

Wittnet Maria Andersdotter, som har två mil hit, fordrar ersättning för inställelsebesväret, med tillkännagifvande, att hon, på åklagarens kallelse, äfven infunnit sig härstädes den 26 sistlidne Juli för afläggande af sitt vittnesmål.

För uteblifna vittnet Flints hörande begär åklagaren uppskof, med bifall till hvilken anhållan HRn utställer målet att ytterligare förekomma å femte rättegångsdagen af tinget, lördagen den 11te dennes, hvaremedlertid tilltalade Olaus Andersson skall i häradshäktet förvaras; och åligger det tilltalade Adrian Olsson, vid förut stadgad följd att tillstädeskomma å utsatta dagen, då åklagaren för medelst hemtning för Rn inställa till vittne åberopade förre soldaten Hans Flint i Branneby, hvilken, för utevaron i dag fälles att böta En Rdr, till tillskiftas emellan Konungen och åklagaren.

Fortsättning se Nr 120.

1852 den 11 September 5te dagen**No 120****forts fr: No 1**

Då Hrn nu, i öfverensstämmelse med dess beslut å första rättegångsdagen af tinget, till vidare behandling företager målet, angående det af vice Krono Länsmannen A Pettersson fullfölda åtal emot häktade förre fästningsfången Olaus Andersson och på fri fot varande bonden Adrian Olsson i Jored för utprångling av falskt mynt, anmäla sig Kronolänsmannen A. Pettersson och tilltalade Adrian Olsson tillstådes, hvarjemte häktade Olaus Andersson inställes för Rn; ingifvande Pettersson följande prästbevis:

"Att hemmansägaren etc" Litt: AB

Till vittne återopade förre soldaten Hans Flint från Branneby är närvarande; och åklagaren anmäler, att han till ytterligare vittne jämväl inkalladt hustrun Lowisa Olsdotter från Sör Hede, hvilken finns tillstådes.

Jäf emot vittnena förekommer ej, hvarföre de få gå ed, derefter de warnas för mened, höras serskildt och vittna på sätt, som följer:

1) Flint: Wittnet har sig ej något bekant, som kan lända till upplysning i saken. Widkändt.

och **2) Lowisa Olsdotter:** I början af detta år och vår, hörde vittnet tilltalade Olaus Andersson klaga, att det vore så svårt att erhålla tenn, hviulket Olaus Andersson sade sig behöfva, Hvertill Olaus Andersson skulle begagna tennet nämnde han ej. Uppläst och vidkändt.

Härpå inlemnar Adrian Olsson detta bevis:

"Att inhysesustrun Beata" Litt AC

Åklagaren öfverlemnar nu målet till pröfning under yrkande om ansvar å de tilltalade, ej mindre för utprånglingen af falsk mynt, än äfven för sådant mynts tillverkning.

De tilltalade återopa hvad de förut andragit; och då vidare ej förekommer till anteckning, tager HRn målet under enskild öfverläggning, hvarefter i åklagarens och de tilltalades närvaro afkunnar följande

Utslag

Emot hörde vittnena Beata Remahl i Jored samt Elias Jonsson i Dåfveland och hans hustru Johanna Johansdotter är i jäfshänseende anfördt, af tilltalade Adrian Olsson, att Remahl skulle vara Adrian Olssons lagstadda tjenstehjon och hafva barn samman med honom, samt af tilltalade Olaus Andersson, att Elias Jonsson och Johanna Johansdotter skola hafva för tjufnad beskyllt Olaus Andersson; men enär anförde jäföfverhållandena emot Remahl och Johanna Johansdotter icke kunnat styrkas och, hvad angår jäfvet emot Elias Jonsson, endast halft skäl blifvit förebragdt derom, att Elias Jonsson under enskilde samtal med några personer yttrat misstänka emot Olaus Andersson, att denne, hvilken tre gånger är straffad för stöld, varit delaktig uti tjufnad, som föröfvats hos Elias Jonsson under sista vår, derför Olaus Andersson dock ej blifvit ställd under tilltal, underkänner HRn jäfsanmärkningarna och tillägger Remahls, Elias Jonssons och Johanna Johansdotters vittnesmål laga vitsord.

Beträffande sjelfva saken, är tilltalade Adrian Olsson icke i målet förvunnen till någon brottslighet; och befrias derför Adrian Olsson från åtalet; hvaremot, och som det genom i saken hörde vittnens berättelser är ådagalagdt, att tilltalade Olaus Andersson ej mindre tillverkat falskt mynt, än äfven sådant utprånglat, HRn, jemlikt 7 Kap 1 och 2 §§ MB, dömer Olaus Andersson, för hvad honom sålunda ligger till last, /Urbota Straff/ att vara ärelös, att undergå Tjugoåtta dagars fängelse vid vatten och bröd, och att derefter i Tre år arbeta vid någon Kronans fästning eller smedja. Skolande Olaus Andersson för inställelsebesvär godgöra i målet hörde vittnen, som ersättning fordrat, med Tre Rdr 16 sh till Maria Andersdotter under Skärholmen, med en Rdr 24 sh till hvar af Anders Stolpe under Bottna och hans hustru Johanna Svensdotter, med en Rdr 16 sh, till hvarje af Johannes Färdig under Wrångstad och Katrina Svensdotter i Djupedal, med en Rdr till Olof Börjesson, Kristina Svensdotter, Anna Brita Olsdotter under Gäskje samt Beata Remahl i Jored hvardera, med 40 sh till hvar af Elias Jonsson, Johanna Johansdotter, Abela Andreasdotter, Anders Johannesson, Anna Katrina Sifverdotter och Anna Maja Olausdotter i Dåfveland samt Karl August Andreasson i Klefva, med 32 sh till hvar af Johanna Andersdotter under Staby samt Anna Corneliusdotter och Carolina Larsdotter under Grind, och med 24 sh, allt banko, till Lars Larsson i Möre.

I öfverensstämmelse med 25 Kap 5§ RB samt Kungl förordn den 20 December 1851, warder detta utslag, för så widt det rörer Olaus Andersson, underställt Kongl Majts och Rikets Götha HofRätts pröfning, den Olaus Andersson skall afvakta i Götheborgs Länshäkte, dit han nu förpassas.

Är Olaus Andersson missnöjd med detta utslag, äger han deri söka ändring genom besvär, ställda till Kongl Majts och Rikets Götha Hofrätt, hvilka besvär Olaus Andersson bör låta ingifva till Konungens Befallningshafvare i Götheborg, sist före klockan tolf måndagen den elfte nästkommande oktober.

v278233.b9710

Litt AB

Att Hemmansägaren Adrian Olsson i St. Jored veterligen är född den 11/8 17 /Sjutton/, äger intyg om svag Christensdomskunskap, har obehindradt tillträde till H: H: Nattvard, och år 1840 blifvit straffad för stöld, attest

Qville d. 6 Sept 1852

Bolmen

vice Pastor

v278233.b9720

Litt AC

att inhys. Hustrun Beata Remal på St. Jored Westergård i Qville Socken, som flera år lefvat tillsammans med H.ägaren Adrian Olsson derstädes, för mig erkänt, att denne aflat barn tillsammans med henne, attest

Qville d. 11 Sept 1852

Bolmen

vice Pastor